

**UCHWAŁA NR LIV/312/2023
RADY GMINY GRABOWIEC**

z dnia 31 maja 2023 r.

**w sprawie rozpatrzenia petycji w sprawie
utrwalenia Pamięci Narodowej oraz opieki i ochrony zabytków**

Na podstawie art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 40 ze zm.) oraz art. 9 ust. 2 i art. 13 ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o petycjach (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 870) - Rada Gminy Grabowiec uchwala co następuje:

§ 1. Petycja z dnia 23 marca 2023 roku w sprawie utrwalenia Pamięci Narodowej oraz opieki i ochrony zabytków nie zasługuje na uwzględnienie.

§ 2. Zobowiązuje się, Przewodniczącą Rady Gminy do poinformowania Składającego petycję o sposobie jej załatwienia.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Gminy

Elżbieta Czata

UZASADNIENIE

W dniu 23 marca 2023 roku do Urzędu Gminy Grabowiec wpłynęła petycja w sprawie utrwalenia Pamięci Narodowej oraz opieki i ochrony zabytków.

Ustawa z dnia 11 lipca 2014 r. o petycjach (Dz. U. z 2018 r. poz. 870) określa zasady składania i rozpoznawania petycji oraz sposób postępowania organów w sprawach dotyczących petycji. Przedmiotem petycji może być żądanie, w szczególności dotyczące zmiany przepisów prawa, podjęcia rozstrzygnięcia lub innego działania w sprawie dotyczącej podmiotu wnoszącego petycję, życia zbiorowego lub wartości wymagających szczególnej ochrony w imię dobra wspólnego, mieszczących się w zakresie zadań i kompetencji adresata petycji. Petycja może być złożona w interesie publicznym, podmiotu wnoszącego petycję lub podmiotu trzeciego za jego zgodą. Art. 9 ust. 2 ustawy o petycjach stanowi, że petycja złożona do organu stanowiącego jednostki samorządu terytorialnego jest rozpoznawana przez ten organ.

Petycja została przekazana Komisji Skarg, Wniosków i Petycji celem jej zbadania i zajęcia stanowiska. Komisja na posiedzeniu w dniu 27 kwietnia 2023 roku przeanalizowała petycję. Petycja wraz z załącznikami zawiera 40 stron. Odnośnie celu petycji jest wymienionych szereg punktów dotyczących:

- 1) uaktualnienia rejestru zabytków ruchomych i rejestru zabytków archeologicznych gminy Grabowiec wpisanych do rejestru województwa lubelskiego,
- 2) uaktualnienia gminnej ewidencji zabytków,
- 3) przeprowadzenia prac, konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków lub znajdujących się w ewidencji zabytków,
- 4) zwiększenia świadomości mieszkańców, organów i instytucji gminnych dotyczących Pamięci Narodowej,
- 5) wzmocnienia ochrony miejsc Pamięci Narodowej oraz wskazania podmiotów zobowiązanych do ochrony takich miejsc,
- 6) wskazania Rady Gminy Grabowiec, jako organu partycypującego w ustanawianiu ochrony,
- 7) ustanowienia i promowania Szlaków Pamięci Narodowej,
- 8) przeprowadzenia warsztatów edukacyjnych dla mieszkańców Gminy, młodzieży szkolnej o zabytkach i miejscach Pamięci Narodowej,
- 9) przeprowadzenia seminarium popularnonaukowego,
- 10) przeprowadzenia konkursu dla młodzieży szkolnej,
- 11) zorganizowania wystawy fotograficznej o zabytkach i miejscach Pamięci Narodowej,
- 12) promowania przez organy i instytucje gminne zdobywania odznaki Opiekuna miejsc Pamięci Narodowej i Za opiekę nad zabytkami,
- 13) ustanowienie społecznego edukatora przy Izbie Pamięci w zakresie ochrony zabytków i miejsc Pamięci Narodowej,
- 14) zmiany nazwy Izby Pamięci na Narodową Izbę Pamięci,
- 15) posadowienia przy pałacu w Szystowicach tablicy pamiątkowej, która będzie przypominała, iż w czasie II wojny światowej na terenie tego obiektu funkcjonowała Szkoła Niższego Dowodzenia III Rejonu AK Obwodu Hrubieszów i ustanowienie tego obiektu miejscem Pamięci Narodowej,
- 16) złożenie wniosku do Generalnego Konserwatora Zabytków o przyznanie właścicielowi pałacu i posesji odznaki Za opiekę nad zabytkami.

Komisja Skarg, Wniosków i Petycji po przeanalizowaniu złożonej petycji uznała ją za bezzasadną. W pierwszej kolejności wskazano, iż Rada Gminy Grabowiec może podejmować działania wyłącznie w zakresie swoich kompetencji, przyznanych jej przez obowiązujące przepisy.

W zakresie poszczególnych punktów zawartych w petycji, po otrzymaniu wyjaśnień od pracowników Urzędu Gminy, Komisja wskazała, że gminna ewidencja zabytków jest w trakcie realizacji zgodnie z obowiązującymi przepisami. W tym miejscu Komisja wskazała, że organy Gminy nie prowadzą rejestru zabytków – rejestr ten jest prowadzony przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków. Wnoszący petycję

zdaje się błędnie używać pojęć ewidencji zabytków i rejestru zabytków, przypisując kompetencje w zakresie obu tych instytucji organom Gminy. W zakresie w jakim petycja odnosi się do rejestru zabytków, organy Gminy Grabowiec nie posiadają kompetencji w zakresie ich prowadzenia.

W odniesieniu do zakresu petycji dotyczącego ustanawiania, ochrony i organów zobowiązanych do ochrony nad miejscami Pamięci Narodowej wskazać należy, że obecnie obowiązujące przepisy nie definiują i nie posługują się pojęciem „miejsca Pamięci Narodowej”. Rada Gminy ani Wójt Gminy nie posiadają również kompetencji w tym zakresie. Na marginesie należy zauważyć, że projekt ustawy o miejscach pamięci narodowej (Druk Sejmowy nr 745 z 13 grudnia 2007 r.), który wprowadzał pojęcie „miejsca Pamięci Narodowej” oraz przyznawał organom gminy kompetencje w tym zakresie, nie został przyjęty przez Sejm. Analogiczne uwagi należy odnieść do zakresu petycji dotyczącego ustanowienia Szlaków Pamięci Narodowej. Pojęcie to nie jest definiowane ani określane przez przepisy prawa, Rada Gminy nie posiada również kompetencji w tym zakresie.

Komisja wskazała również, że Rada Gminy nie posiada kompetencji w zakresie przeprowadzenia seminariów popularnonaukowych, konkursów dla młodzieży, organizacji wystawa lub opracowywania wydawnictw. W ocenie Komisji, działalność Gminy i jej organów a także jednostek organizacyjnych Gminy, na gruncie kultywowania tradycji i historii miejscowości jest wystarczająca i podejmowana zgodnie z obowiązującymi przepisami. Wskazać ponadto należy, iż Gmina współpracuje z pozarządowymi organizacjami w ramach konkursów i realizacji zadań wynikających z przepisów ustawy.

Odnosząc się do zawartego w petycji postulatu zmiany nazwy Izba Pamięci na Narodową Izbę Pamięci, w ocenie Komisji brak jest podstaw do dokonania takiej zmiany. Wskazywane przez wnoszącego petycję przepisy ustawy z dnia 18 grudnia 1998 r. o Instytucie Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu nie odnoszą się do organów gminy, nie przyznają również organom gminy kompetencji w z zakresie uregulowanym ustawą oraz nie nakładają na organy gminy obowiązków w zakresie wskazanym w petycji.

W odniesieniu do postulatu petycji dotyczącego posadowienia przy pałacu w Szystowicach tablicy pamiątkowej, Komisja uznała, że postulat ten nie zasługuje na uwzględnienie. Komisja wskazała ponadto na brak środków w budżecie gminy na wykonanie i usytuowanie takiej tablicy. W zakresie dotyczącym złożenia wniosku do Generalnego Konserwatora Zabytków o przyznanie właścicielowi pałacu i posesji odznaki Za opiekę nad zabytkami, Komisja wskazuje, że brak jest podstaw do wystąpienia z takim wnioskiem przez Radę Gminy.

Rada Gminy podziela stanowisko Komisji. W związku z powyższym wniesiona petycja została uznana za bezzasadną.